

ROMERIKE OG GLÅMDAL TINGRETT

Deres referanse

Vår referanse

Dato

09.03.2022

Høringsuttalelse vedrørende forslaget om å endre dagens domstolstruktur

Romerike og Glåmdal tingrett inngir med dette høringsuttalelse. De faste dommerne samt ansatte organisert i Parat har varslet at de vil inngi separate hørings svar. Det er likevel bred enighet i domstolen om synspunktene som fremheves i denne uttalelse. Ingen av dommerne/dommerfullmektigene eller medlemmer av NTL lokalt ønsker reversering. Parat har ikke ønsket å oppsummere sitt syn i et ja eller nei til strukturspørsmålet, men har i stedet varslet at de vil inngi et hørings svar hvor de peker på fordeler og ulemper ved de to løsningene som er til vurdering.

Vårt syn er at dagens ordning fungerer godt og at det ikke foreligger noe grunnlag for å endre organiseringen, i alle fall ikke allerede nå.

Innledningsvis nevnes at vi er en domstol med tre rettssteder (Lillestrøm, Eidsvoll og Kongsvinger) og med 63,1 årsverk fordelt på 19 dommere, 9 dommerfullmektiger og 35,1 saksbehandlere. Vi har f.t to sorenskrivere, herunder en som ikke fungerer som leder, samt en administrasjonssjef.

Ordningen som ble innført i 2021 hadde som mål å styrke de faglige sidene ved driften samt bedre effektivitet- og økonomiutnyttelsen i domstolene. Etter vår vurdering er begge disse målene oppnådd ved måten domstolene i dag er organisert på. Å gå tilbake til måten vi var organisert på tidligere vil oppleves som et stort tilbakeskritt, både faglig, organisatorisk og effektivitetsmessig.

Brukerne av domstolene har i liten grad merket endringen som skjedde i 2021. I den grad de har merket endringen, har det vært til det bedre. Vi opplever at domstolen er mer tilgjengelig for brukerne ved dagens organisering, enn tidligere. Klarest ser vi dette i skiftesakene hvor arvingene kan velge hvilket rettssted de vil kontakte for å få hjelp. Noe bor kanskje nærmere Lillestrøm, selv om avdøde bodde i Kongsvinger eller Eidsvoll. I og med at sakene er digitaliserte, og saksbehandlerne arbeider på tvers av rettsstedene vil man i en slik situasjon,

Postadresse
Postboks 393, 2001 Lillestrøm

Sentralbord
61992200

Saksbehandler

Bankgiro

Organisasjonsnummer
926723863

Kontoradresse
Jonas Lies gate 20, Lillestrøm
Pakkhuset 20, Eidsvoll
Jernbanegata 3, Kongsvinger

Telefon

Ekspedisjonstid
0800 - 1545 (1500)

Internett/E-post
www.domstol.no/trog
trogpost@domstol.no

som ikke er upraktisk, få hjelp ved alle rettsstedene, mens man tidligere måtte oppsøke rettsstedet som avdøde hørte til. Tilsvarende eksempler ser man også innenfor de andre fagområdene. Vi understreker at domstolen har vært åpen alle arbeidsdager etter sammenslåingen, med de samme ansatte som tidligere. Å prate om å gjenåpne de tidligere tingrettene, gir således ingen mening.

Slik vi vurderer det har domstolsreformen 2021 vært positiv for rettsstedene i distriktene. Disse er vitalisert og tilført nye oppgaver, som gjør at arbeidsplassene i dag er minst like sikre som tidligere.

Vår domstol hadde en lengre forberedelsesperiode til den nye organiseringen enn de andre tingrettene. Årsaken var at Øvre Romerike tingrett og Nedre Romerike tingrett inngikk en intensjonsavtale om å slå seg sammen 10. mai 2019. Arbeidet med sammenslåingen pågikk helt frem til Stortinget stanset prosessen i mai 2020. Når dagens struktur ble vedtatt i desember 2020, videreførte vi umiddelbart arbeidet med å slå sammen de nevnte domstoler, i tillegg til at også Glåmdal tingrett kom med i arbeidet. Dette gjorde at vi var klare til å drive som en domstol allerede fra 26. april 2021, da dagens tingrett så dagens lys.

Det er en del sentrale bærebjelker i måten vi har innrettet arbeidet på, som kan benyttes til å illustrere fordelene ved måten vi i dag er organisert på:

1. Nærhetsprinsippet

Sakene går som det klare utgangspunkt der de hører til. Vi har imidlertid en situasjon hvor det er et vesentlig lavere sakstrykk i Kongsvinger enn i Lillestrøm og Eidsvoll. For å utjevne arbeidsbyrden tar vi, der partene bor i Nes kommune som ligger mellom rettskretsene til Eidsvoll og Kongsvinger, regelmessig opp om det er mulig å flytte saken til Kongsvinger. Mange svarer ja på dette, fordi de derved får saken raskere opp, uten at det blir noe vesentlig lengere reisevei.

Saker som gjennomføres digitalt fordeles til den dommer som har best kapasitet, uavhengig av hvor vedkommende har sitt kontorsted.

2. Utvexling av dommere mellom rettsstedene

Dommerne tar saker på andre rettssteder enn der de har sitt faste kontorsted. For å få avvirket sakene så raskt som mulig, og utjevnet arbeidsfordelingen mellom rettsstedene, tar dommerne i noen utstrekning saker på andre rettssteder enn sitt eget. I 2021 skjedde det 140 rettsdager, mens vi hittil i år har notert 39 slike forflytninger. Ved dette unngår vi mange utsettelse grunnet mangel på dommer på rettsstedet saken skal gå, habilitetsproblemer, sykdom, pandemi mv. En del dommere var litt skeptisk til om dagens organisering ville påføre dem en urimelig reisebelastning, men vi ser nå at vi greier å holde dette på et rimelig nivå. De fleste dommerne opplever det som faglig spennende og personlig utviklende å ta saker på andre steder enn sitt eget kontorsted.

3. Saksbehandlerne arbeider på tvers av de tidligere rettskretsrensene

Saksbehandlerne arbeider i stor grad på tvers av de tidligere rettskretsgrensene. Den nye organiseringen av domstolen, sammen med de nye digitale løsningene som domstolen har fått de senere år, har gjort det mulig å legge opp arbeidet slik at saksbehandlerne i stor grad arbeider på tvers av de tidligere rettskretsgrensene. Dette gjør det mulig å spesialisere arbeidet i en helt annen grad enn tidligere, noe som vi tenker har betydning for den samlede kvaliteten på arbeidet vi leverer. Denne måten å organisere arbeidet på gjør videre oss mindre sårbare ved vakanser av ulike slag, herunder også pandemiutfordringene vi har hatt den senere tid.

Saksbehandlerne opplever det jevnt over som en fordel at man får anledning til å kunne beherske et fagområde fullt ut, istedenfor å være «halvgod» i en rekke fagdisipliner.

Det er videre mulig å ta deler av opplæringen på ett annet rettssted enn sitt eget. Dette korter ned på opplæringsperioden og høyner kvaliteten på opplæringen.

4. Redusert administrasjon innebærer reduserte driftskostnader

Å være organisert slik vi i dag er, har klare kostnadsreducerende elementer fremfor å være tre selvstendige tingretter:

- En sorenskriver
- En administrasjonssjef
- Ett intranett å vedlikeholde
- Ett internett å vedlikeholde
- En årsplan
- En virksomhetsplan
- Ett sentralbord
- Ett postmottak

5. Bedre muligheter for faglig oppdatering mv. for dommerne

Vi har utarbeidet en overordnet Kompetanseplan for domstolen som skal ivareta den faglige utviklingen for de ansatte. Når det gjelder innholdet i denne planen nevnes særskilt at vi har valgt å organisere oss med fagansvarlige dommere og faggrupper innenfor de sentrale rettsområdene. Dette, sammenholdt med at det avholdes dommermøter digitalt hver 14. dag, gjør at den faglige aktiviteten i dommergruppen er større enn tidligere. Samlet innebærer dette at dagens organisering gjør oss bedre i stand til å holde oss à jour innenfor hele rettsfeltet enn tidligere organisering, noe som er nødvendig med det systemet vi har i Norge med generalistdommere.

Vi har videre valgt å innføre moderat spesialisering innenfor noen rettsområder, hovedsakelig for å forenkle og effektivisere arbeidsprosessene i disse sakene.

6. Felles saksinntak/felles LOVISA

Vi har valgt å organisere oss med et felles saksinntak for straffesakene og tvistesakene. Formålet har vært å se saksinngangen til domstolen under ett og utjevne arbeidsbelastningen mellom rettsstedene. Vi vurderer at dette har vært et positivt grep. Vi lykkes med å fordele arbeidsbyrden og oppnår gode saksavviklingstall.

I høringsnotatet er det nevnt et felles saksinntak mellom flere uavhengige domstoler som et mulig grep. Vi har ikke tro på at dette vil fungere. En forutsetning for at saksinntaket skal fungere, slik det gjør hos oss, er at de som betjener det har nærkontakt med de ulike dommere. De må vite hvorledes arbeidssituasjonen til den enkelte dommer er til enhver tid. Uten at man har slik kunnskap, er det vanskelig å få til en slik omfordeling av sakene mellom dommerne som man ønsker med saksinntaket.

I høringsnotatet sies det at «Departementet vil se på hvordan handlingsrommet i tekniske løsninger som LOVISA kan utnyttes for å legge til rette for effektiv saksdeling i tilfeller der dommere avlaster hverandre på tvers av domstolene». Vi er enig i at en felles LOVISA-plattform er en nødvendighet om man skal skape et grunnlag for økt samarbeid mellom selvstendige domstoler, men tenker at det vil kreve betydelig utviklingsarbeid å få til dette. Å vedta reformen uten at det er utredet om dette er mulig å få til, og i tillegg vurdert hvorledes den praktiske gjennomføringen skal være, fremstår som å begynne i gal ende. Uten at det foreligger en felles LOVISA-plattform mellom samarbeidende domstoler, vil et slikt prosjekt være «dødfødt» allerede før man starter, slik vi vurderer det.

Et annet forhold er at viljen til å omfordele saker og dommere trolig vil være en helt annen mellom uavhengige domstoler enn innad i egen domstol. Det vises til at den enkelte domstol måles på egen saksbehandlingstid og alltid vil prioritere denne fremfor å la egne dommere ta saker i andre domstoler.

7. Felles rutiner

Vi har nedlagt store ressurser i å utarbeide felles rutiner innenfor alle rettsområdene. Målet har vært at en sak skal bli behandlet likt uavhengig av hvilket rettssted den hører til. At vi har et felles rutineverk er en forutsetning for den omfordeling av saker og dommere, som er beskrevet foran.

I tillegg til felles rutiner har vi brukt store ressurser på å etablere et felles intranett som inneholder alle interne regler og retningslinjer for domstolen, erfaringsarkiv, praktiske opplysninger mv. Ved dette arbeidet har vi tatt de beste løsningene fra hver av de tre tidligere domstolene.

8. Styrkning av IKT-området

Dagens organisering har gjort det mulig å styrke IKT området i domstolen, hvilket er viktig for å kunne arbeide på tvers av rettsstedene. Vi er organisert med en felles IKT-ressurs for domstolen (som har kontorsted i Kongsvinger) og lokale driftscoordinatorer på de andre rettsstedene. Ved dette har vi fått etablert et fagmiljø innenfor IKT, noe som er viktig både for den daglige driften av domstolen og for videreutviklingen av vårt digitale oppsett.

9. Lederoppgavene er fordelt uavhengig av rettssted

Ved fordelingen av lederoppgavene, og andre oppgaver i domstolen, har vi vært opptatt av å få besatt oppgaven med riktig person, snarere enn å se hen til hvilket rettssted vedkommende arbeider på. Dette vises ved følgende oppstilling:

Sorenskriver:	Lillestrøm, men arbeider en dag i uken i Eidsvoll og Kongsvinger
Nestleder:	Eidsvoll, men arbeider jevnlig ved de andre rettsstedene
Administrasjonssjef.	Lillestrøm
Seksjonssjef	Eidsvoll, men arbeider jevnlig i Kongsvinger
Ledergruppen	Består av ansatte med kontorsted Lillestrøm og Eidsvoll
Fagansvarlige dommere	Fordelt mellom dommere fra Lillestrøm, Eidsvoll og Kongsvinger
Teamkoordinatorer	Fordelt mellom saksbehandlere i Lillestrøm og Kongsvinger
IKT-ressurs:	Kongsvinger
Verneombud:	Eidsvoll
Hovedtillitsvalgt Parat	Kongsvinger
Hovedtillitsvalgt NTL	Lillestrøm
Hovedtillitsvalgt dommere	Lillestrøm
Hovedtillitsvalgt dfm.	Lillestrøm

Vi mener at vi med denne organisering, og fordeling av arbeidsoppgavene, har lykket med å gjøre rettsstedene reelt likestilte. Vi er stolt over å ha lykket med dette i en pandemi, hvor muligheten til fysisk å møte hverandre har vært begrenset. Vi har tro på at samhandlingen mellom rettsstedene vil bli ytterligere styrket nå som vi etter hvert kan møtes fysisk og håper at vi gis anledning til å videreutvikle det vi har startet med.

Andre innspill

1. Saksavviklingstall

Når det gjelder saksavviklingstallene ser vi stadig bedre tall. I 2021 endte vi på 85 dager i MED-sakene (målkravet er 90 dager), mens vi i TVI sakene endte på 181 dager, som er en dag lengre enn lovkravet på 180 dager.

Hittil i 2022 ligger vi på 66 dager i MED-sakene og 155 dager i TVI-sakene. Vi er således i en positiv utvikling, som vi i stor grad tilskriver de grep som er beskrevet foran.

2. Betydningen av stedlig ledelse

Vi er åpen for at det å ha en stedlig ledelse er bedre enn å ha en leder som er tilstede på rettsstedet kun enkelte ukedager. Det samme gjelder for administrasjonssjefen. Etter vår vurdering vil likevel ikke fordelene med stedlig ledelse på langt nær oppveie ulempene med å måtte gå tilbake til tidligere organisering.

På tilsvarende måte vektlegger vi i liten grad argumentet i høringsbrevet om at «Stedlig ledelse i form av lokale sorenskrivere vil sikre domstolens stemme i allmennheten». Hvor sorenskriver har sitt kontorsted vurderes å ha liten betydning i så måte. Vi må videre medgi at vi har vanskeligheter med å skjønne hva som menes med at «Flere sorenskrivere ivaretar på en bedre måte maktbalansen mellom domstolene og de øvrige statsmaktene». Sorenskriver er i dag mer en tradisjonell kontorleder enn noen (retts-)politisk aktør.

Vi er enig i at en stedlig sorenskriver i større grad enn ved dagens ordning, vil kunne delta i saksavviklingen og derved ha muligheter til å holde seg faglig oppdatert. Dagens løsning ivaretar likevel begge hensynene i rimelig grad. Selv i en så stor domstol som vår deltar sorenskriver i saksavviklingen i betydelig grad. Muligheten til dette er blitt enda større etter at alle tingrettene nå har fått nestledere, som avlaster sorenskriveren med det administrative arbeidet. At nestlederen i mange tingretter (herunder også vår tingrett) har sitt kontorsted på et annet sted enn sorenskriver, er også med å avbøte betydningen av manglende stedlig ledelse.

3. Arbeidsrettslige spørsmål som høringsnotatet reiser

I notatet er det ikke drøftet betydningen av de utnevnelser som allerede har skjedd for de nye tingrettene. Det vises særskilt til utnevnelsene av sorenskriver og nestleder. Det vil for disse stillingene oppstå til dels vanskelige rettslige spørsmål, om det vedtas reversering av domstolene.

I samme gate nevnes at det ved lønnsoppgjøret i 2021 ble gitt en rekke tillegg for å tilpasse rettsstedene til hverandre, og innpasse ansatte i nye posisjoner i den sammenslåtte tingretten. Disse lønnstilleggene er varige, selv om det besluttet reversering til gammel struktur.

4. Kostnadene ved reversering

Vi merker oss at departementet ikke har gjort noen selvstendig vurdering av kostnadene ved å reversere strukturendringen. I tillegg til de økonomiske kostnadene bør det også gjøres en vurdering av hvilken betydning en reversering vil ha for motivasjonen til de ansatte i domstolene, herunder også lederne. For vår domstol vises det til at vi helt fra våren 2019 har stått i en endringsprosess, som har krevd mye av både ansatte og ledere. Å tvinges inn i en ikke villet reverseringsprosess, vil åpenbart ha en side til motivasjonen for jobben både hos den ansatte og hos ledelsen.

5. Ønsket om å styrke de mindre rettsstedene

Det fremgår av høringsnotatet at Regjeringen ønsker å styrke de lokale domstolene og gjøre de mindre sårbare. Etter vår oppfatning er det nettopp dette som er virkningen av domstolsreformen 2021. Om man vedtar å reversere endringen i 2021, og i tillegg styrke de mindre domstolene, er det nødvendig å endre rettskrets grensene. Utfordringen for mange av de mindre domstolene er at de ikke har et tilstrekkelig sakstilfang. Det har liten hensikt å styrke dommerbemanningen på stedet, uten samtidig å endre rettskrets grensene. Dommerne som jobber på mange av de mindre rettsstedene hadde før strukturendringen et klart lavere sakstrykk enn dommerne i de mer sentrale tingrettene. Dette medførte at mange av de mindre

domstolene kom dårlig ut i effektivitetsundersøkelsen som Riksrevisjonen gjorde i 2019. Å tilføre slike domstoler ytterligere dommere, uten at det følger med mer arbeid, er åpenbart ikke hensiktsmessig. Vi har innledningsvis under punktet om «Nærhetsprinsippet» beskrevet at Kongsvinger var i en slik situasjon før strukturendringen, men at dette nå er korrigert dels ved at det flyttes sak til Kongsvinger og dels ved at dommerne i Kongsvinger tar saker i Eidsvoll og Lillestrøm.

6. Kommunenes rolle i høringsprosessen

I både Hurdalsplattformen og høringsnotatet er kommunen gitt en sentral rolle mht. den fremtidige organiseringen av domstolene. Det er en svakhet ved høringsnotatet at det prinsipielle i at kommunene gis en slik rolle i forhold til domstolene, ikke drøftes. Vi viser til en kommentar på rett24 av professor Ragna Aarli ved UiB med overskriften: «Når ble organiseringen av den dømmende makt en del av det kommunale selvstyret?». Aarli reiser en del problemstillinger som etter vår oppfatning fortjener en grundig utredning. Vår frykt er at organiseringen av domstolene gjøres til distriktspolitikk, noe det åpenbart ikke bør være.

7. Hva innebærer forslaget om å gå tilbake til organiseringen som forelå før reformen – særskilt om «felles ledelse».

I høringsnotatet foreslås «at strukturen for domstolene fra før domstolreformen 2021 i utgangspunktet skal gjennomføres». Øvre Romerike tingrett og Nedre Romerike tingrett har hatt felles budsjett og felles ledelse siden 1. juli 2019. I høringsnotatet foreslås at adgangen til felles ledelse skal bestå, «men bare unntaksvis benyttes». Det sies ikke noe mer om hvilke vurderinger som i så fall skal gjøres. Det er nødvendig å avklare dette om det blir aktuelt å endre dagens struktur. I så fall må vi gis anledning til å uttale oss om valget mellom felles ledelse og leder på hvert av rettsstedene.

Oppsummering.

Det fremgår av det foregående at vi mener at det ikke er grunnlag for å endre domstolstrukturen på nytt nå. Dagens ordning fungerer godt og mye bedre enn mange av oss fryktet da den ble vedtatt. Vår, og andre tingretters erfaring, er at det tar noe tid å få implementert reformen, og tatt ut de gevinstene man ønsker ved denne. Dette tilsier at en eventuell evaluering av reformen uansett bør utskytes noen år.

Romerike og Glåmdal tingrett

Odd Magne Gjerde
sorenskriver

Anja Bech
nestleder

Heidi Bruvoll
administrasjonssjef